

בס"ד. אור ליום ה', י"ג ניסן, ה'תשמ"ה

(הנחה בלתי מוגה)

בכל דור ודור [ופירש כ"ק אדמו"ר הזקן בספר התניא² בכל יום ויום] חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא [היום³] ממצרים, ומביא בזה כ"ק אדמו"ר הצ"צ בד"ה להבין ענין נפש האלקית⁴ [והוא דרוש אדמו"ר הזקן, שכתבו הצ"צ בתוספת הערות משלו⁵] דענין יצי"מ שבכל יום ויום יובן בהקדם ביאור עבודת הנפש האלקית. דהנה אמרו רז"ל⁶ דמ"ש⁷ חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא, קאי על האדם לפני שמתפלל בבוקר, כי קודם התפלה הנשמה היא באפו ואינה מתפשטת ומתגלה רק באפו. וזהו תוכן עבודת האדם במשך היום כולו, שהנשמה תתפשט בכל גופו. אמנם, הנה הנפש האלקית ירדה בתוך הגוף ונפש החיונית, וא"כ צריכה לכח מיוחד שתוכל לנצח אותם במלחמה. ויש להוסיף בזה, דהנה אמרו חז"ל⁸ שהיצה"ר אקדמי טעניתי, וכן הוא גם בפרטיות בכל יום, כי בבוקר בקומו משנתו הנשמה היא באפו בלבד, משא"כ גופו בריא ושלם בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, ונמצא שהגוף אקדמי טעניתי להנשמה גם בכל יום פרטי. ובפרט במי שעדיין לא הגיע למדרגת בינוני, ועוד זאת, שלא הגיע אפילו לדרגת בינוני בשם המושאל (כמבואר פרטי החילוקים בדבר בספר של בינונים⁹), הרי מובן גדול המלחמה שצ"ל כדי שהנפש האלקית תתפשט בכל הגוף ותמשול בו. ואעפ"כ חל חיוב זה גם על מי שהוא בדרגא נמוכה הנ"ל שאקדמי טעניתי של הגוף ונה"ב, לא רק בדקות אלא עד למטה מטה, עד לענינים כפשוטם, שנמצא במדריגה שלמטה ממדריגת בינוני, אפילו למטה מבינוני בשם המושאל, וגם בדרגא שלאח"ז יש ריבוי דרגות (וכמבואר בארוכה בספר תניא קדישא¹⁰), ואעפ"כ חל גם עליהם חיוב

1) פסחים קטז, ב במשנה.

תשמז ואילך.

2) פרק מז.

3) ברכות יו"ד, ב.

3) תניא שם.

7) ישעי' ב, כב.

4) אוה"ת בראשית ח"ו תתרכ, א ואילך.

8) זח"א קעט, ב. וראה קה"ר פ"ד, יג.

5) ראה הערה באוה"ת שם. מאמרי

ועוד.

6) אדמו"ר הזקן לש"ס ע' יז ואילך (ובמ"מ

9) ראה שם פ"א.

7) וראה גם מאמרי אדה"ז פרשיות ח"ב ע'

10) שם. פ"י ואילך.

זה, שהרי כל אחד ואחד מחוייב בכל התורה ומצוותי'. ומה גם שענינו של חיוב זה הוא במצות ק"ש, שאומר שמע ישראל גו'¹¹, וממשיך ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך¹², שזה כולל כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, ועד לנכסיו, כמארוז"ל¹³ בכל מאדך בכל ממנוך, וכללות חלקו בעולם. ולכאורה צריך להבין איך שייך ענין זה לכל אחד ואחד.

(ב) **ומבאר** כ"ק אדמו"ר הצ"צ במאמר הנ"ל¹⁴, דאופן עבודת הנה"א עם הנה"ב הוא ענין יצי"מ שבכל יום, דקאי (בעיקר) על פרשה שלישית של ק"ש שיש בה יצי"מ, כי שמא תאמר איך אוכל להתחזק ולנצח הנה"ב אחרי שעוונותיכם מבדילים¹⁵, וכמבואר באגרת התשובה¹⁶ [בספר תניא קדישא] בפירוש ויפח באפיו נשמת חיים¹⁷ כמו שעד"מ כשהאדם נופח לאיזה מקום אם יש דבר חוצץ ומפסיק בינתיים אין הבל הנופח עולה ומגיע כלל לאותו מקום, ככה ממש אם יש איזה דבר חוצץ ומפסיק בין גוף האדם לבחי' הבל העליון. וזהו"ע עוונותיכם מבדילים כו', וכיון שכן איך יוכל לנצח המלחמה עם הנה"ב. ומבאר שם, דזה אינו, כי הגם שהאמת כן הוא שהעוונות הם מסך המבדיל, אבל היינו כשאינו שב ומתחרט עליהם, אך מאחר שעשה תשובה, היינו חרטה גמורה בלב שלם, ופורש מדרכיו הרעים, אין מעשיו הראשונים מעכבים את העבודה מעתה. ויש להוסיף בזה, ע"פ מ"ש הרמב"ם¹⁸ שבעל תשובה הוא אהוב ונחמד לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם, ולא עוד אלא ששכרו הרבה כו' מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו. וענין זה (יצי"מ) הוא בכל יום ויום, וכנ"ל דבכל יום ויום חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים, ומזה שנצטווה בחיוב זה מובן שניתן לו גם הכח לזה. וזהו מה שממשיך בהמאמר, ולזה אמר (בסיום פ' שלישית דק"ש) אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארמ"צ כו' אני ה' אלקיכם¹⁹, כי כמו שהוצאתי ממצרים כו', אני אני הוא ג"כ עתה בכל יום, היינו שמוציא אותו בכל הפרטים כמו ביצי"מ בפעם הראשונה, ויתר על כן, מכיון שנמצאים עתה אחרי מתן תורה.

11) ואתחנן ו, ד.

12) שם, ה.

13) ברכות נד, א במשנה. ספרי עה"פ.

14) אוה"ת שם תתרכג, א.

15) ישעי' נט, ב.

16) פרק ה.

17) בראשית ב, ז.

18) הל' תשובה פ"ז ה"ד.

19) שלח טו, מא.

(ג) **והנה** ענין יציאת מצרים ישנו גם לעתיד לבוא, וכמאמר רז"ל²⁰ על הפסוק²¹ למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך להביא לימות המשיח, דמזכירין יציאת מצרים לעתיד לבוא. ונת"ל²² דלכאורה צריך להבין (כמובא גם במאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו²³, וגם במאמרים שלפניו²⁴), למה מזכירין יציאת מצרים לעתיד לבוא, הרי לעתיד לבוא בימות המשיח תהי' השלימות דאת רוח הטומאה אעביר מן הארץ²⁵, ובעבודה היא בחינת אתהפכא, שגם הרע נהפך לטוב. וכמ"ש¹² בכל לבבך בשני יצריך¹³, שגם היצר דהיפך הטוב נתהפך לטוב, ועוסק בזכויות, עד שזודנות נעשין זכויות²⁶ ממש²⁷, וא"כ למה מזכירין אז יצי"מ, אע"פ שהמצב בזמן יצי"מ הי' באופן דאתכפיא בלבד²⁸. וכמשנ"ת (שם), שאף שבזמן יצי"מ נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו וגאלם²⁹, שהי' גילוי בחינת כבודו ועצמו שלפני הצמצום³⁰, עד לעצמותו ומהותו ית' ממש, מ"מ, למטה (מצד בני"י) היתה יצי"מ באופן דכי ברח העם³¹, שברחו מן הרע, משום שחששו מההשפעה דמצרים (ח"ו ר"ל), דהיינו בחינת אתכפיא בלבד. ונתבאר בזה, דהמעלה דיצי"מ (שלכן יזכירה לעתיד לבוא) היא משום שיש מעלה באתכפיא על אתהפכא³². דהנה, רז"ל³³ המשילו הגאולה ממצרים לאור הנר והגאולה דלעתיד לאור היום, ובפשטות הטעם לדבר (כמבואר בדברי רז"ל³³), כי אור יום אינו כבה ואין בו שינויים, וכך הגאולה העתידה אין אחרי' גלות, משא"כ אור הנר אפשר שיכבהו, וכן היתה גם גאולת מצרים. אמנם³⁴ אעפ"כ יש מעלה באור הנר על אור היום, דאור היום הוא מעשה ידי הקב"ה, משא"כ אור הנר הוא מעשה ידי אדם, ותלוי ברצונו של האדם להדליק את הנר דנר מצוה ותורה אור³⁵, ולכן אף שאפשר שאור הנר יכבה, מ"מ האדם בכח עבודתו מנצח במלחמתו ומדליקו, עד שנעשה נר הדולק ומאיר. ועוד זאת במעלת העבודה

(29) הגש"פ פיסקא מצה זו ופיסקא ויוציאנו.

(30) ראה סה"מ תרע"א ע' עה. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקכד.

(31) בשלח יד, ה. וראה תניא שם.

(32) ראה לקו"ת בהעלותך לו, ב. ובכ"מ.

(33) מדרש תהלים לו, יו"ד.

(34) ראה סה"מ תש"ח שם ס"ע 164. ספר

הערכים-חב"ד כרך ג ע' שמה. וש"נ.

(35) משלי ו, כג.

(20) ברכות יב, סע"ב.

(21) ראה טז, ג.

(22) בד"ה כימי צאתך די"א ניסן (לעיל ע')

תסג ואילך).

(23) סה"מ תש"ח ע' 151 ואילך.

(24) ראה סידור (עם דא"ח) רצא, א. ועוד.

(25) זכרי' יג, ב.

(26) יומא פו, ב.

(27) ראה תניא פ"ד.

(28) ראה תניא פלי"א, לקו"ת במדבר ג, א.

דאתכפיא, שבאה ע"י מלחמה, וע"י שהאדם מתאמץ בנפשו לפי כוחו לנצח את המנגד, שזה מגלה את הכוחות הכי נעלים שבו, והרי אפילו טירחא קלה אצל בן אברהם יצחק ויעקב ובת שרה רבקה רחל ולאה, נחשבת לטורח רב ביותר והתאמצות גדולה. כי אפילו כשיש לבני ישראל בני חיי ומזוני רויחי, וחסר אצלם רק מה שאינם נמצאים על שולחן אביהם, כמאמר רז"ל³⁶ שהם כבנים שגלו מעל שולחן אביהם, הרי זה כבר ענין של גלות מבהילה ביותר ושעבוד מבהיל ביותר. ובפרט כשנשתלשל מזה עד לדרגות הכי תחתונות. ומזה מובן בנוגע למלחמה ויציאה מזה, שהיא מלחמה גדולה ועצומה. ומטעם זה מזכירין יציאת מצרים לעתיד לבוא, כי גם כשתהי' מעלת האתהפכא עדיין צריך לזכור את ההתלהבות (קאָך) שבנצחון המלחמה דאתכפיא.

ד) **והנה** זה שהאדם דוקא יכול להדליק את הנר דנר מצוה ותורה אור, הוא משום שהנשמה היא נר ה' נשמת אדם³⁷, ולכן בכוחו ויכולתו להדליק את הנר דנר מצוה ותורה אור, ולהאיר את החושך שבתוכו, והחושך שמסביבו, ועד לחושך הנמצא בחלקו בעולם ובכל העולם כולו. וביאור הענין יובן ע"פ מה שמבואר במאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁸, דבאדם עצמו יש ג"כ בחינת ומדריגת נר. דהנה הנר יש בו ג' ענינים, שמן ופתילה ואור, ובפרטיות יותר יש בו ד' ענינים (כי האור יש בו ב' מדריגות). דהנה, ע"י התחברות השמן והפתילה באופן מתוקן, יוצא על ידם אור טוב (היינו לא אור הקופץ³⁹ אלא אור קיים). והאור גופא יש בו ב' גוונים, נהורא אוכמא ונהורא חיוורא⁴⁰, דהאור הסמוך אל הפתילה הוא אור אוכם, והאור שאינו סמוך לפתילה הוא אור חיוור וזהו מה שנאמר נר הוי' נשמת אדם, כי גם בהנשמה ישנם ד' ענינים אלו שבנר.

ויובן זה ע"פ המבואר באגרת התשובה⁴¹ בביאור הכתוב⁴² כי חלק הוי' עמו, שהנשמה היא חלק משם הוי' ונמשכת משם הוי', ולכן, כשם שבשם הוי' יש ד' אותיות, כך גם בנשמה (ובעבודת האדם) יש ד' ענינים. והענין הוא, הנה בחינת יו"ד דשם הוי' בעבודה שהיא בחינת

(36) ברכות ג, סע"א.

(39) ראה שבת כא, א.

(37) משלי כ, כז.

(40) ראה גם ספר הערכים חב"ד כרך ג'

(38) סה"מ תש"ח שם ס"ע 164 ואילך.

בתחלתו. שם ע' ד. וש"נ.

(41) פרק ד.

וראה גם מקומות שנשמנו שם. ספר הערכים

(42) האזינו לב, ט.

שם.

יראה עילאה, הוא בחינת השמן שבנר. וענין הפתילה הוא בחינת יראה תתאה, ה' אחרונה שבשם. [וכן הוא בפשטות, שהפתילה שבנר היא למטה מהאור ומהשמן, ויותר גשמית מהם]. וענין ב' בחינות (ב' גווני) האור, שהם ה' ראשונה שבשם והוא"ו שבשם, הם ב' בחינות אהבה, אהבה שע"פ טו"ד ואהבה שלמעלה מטו"ד. וזהו ואהבת בגימטריא ב"פ אור⁴³, שהם ב' בחינות אור וב' אהבות. ונמצא שד' בחינות אלו הם ב' בחינות ביראה וב' בחינות באהבה. וזהו מה שע"י נר הוי' נשמת אדם בכחו ויכלתו להדליק את הנר דנר מצוה ותורה אור, כי גם בכל מצוה ומצוה (נר מצוה ותורה אור) ישנם דוגמת ד' ענינים הנ"ל. ועוד, שהיסוד לקיום כל המצוות כולן, הם הד' ענינים שבנר הוי' נשמת אדם (הב' בחינות דאהבה ויראה), שהרי כל מצוה צריך לקיים בדחילו ורחימו, באהבה ויראה⁴⁴, ובפרט ע"פ המבואר בתניא⁴⁵ שאהבה ויראה הם שורש ויסוד כל המצוות כולן.

(ה) **והנה** נת"ל שהמעלה שבנר היא שכל אדם (ובפרט כל אחד מישראל) יכול להדליקו בכל עת שירצה. ובפרט כשמתבונן שהוא יצא היום ממצרים, ובאופן דאני אני הוא, אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים, אני אני הוא המוציא את כל אחד ואחד ממצרים שלו. ואז בטלים כל המסכים המסתירים, לא רק מסכים כפשוטם, אלא גם כל המסכים והצמצומים שבכל סדר ההשתלשלות. ועי"ז באים לקיום היעוד כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות⁴⁶, היינו באופן דנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה בכבודו ובעצמו וגאלם, אבל באופן נעלה יותר מבמצרים, דשם כתיב והוי', הוא ובית דינו⁴⁷, וגם הי' משה ואהרן, הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן⁴⁸, משא"כ לעתיד לבוא תהי' הגאולה ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, בלי התלבשות ומסכים ופרגודים וכו'⁴⁹, ותהי' גאולה שאין אחרי' גלות⁵⁰, גאולה האמיתית והשלימה, ובמהרה בימינו ממש.

43 פ"ח ע"ר הק"ש פכ"ג. סידור
 44 הארז"ל במקומו. תניא ספמ"ג.
 45 פ"ד.
 46 פ"ח ע"ר הק"ש פכ"ג. סידור
 47 פ"ח ע"ר הק"ש פכ"ג. סידור
 48 פ"ח ע"ר הק"ש פכ"ג. סידור
 49 פ"ח ע"ר הק"ש פכ"ג. סידור
 50 פ"ח ע"ר הק"ש פכ"ג. סידור